

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Східноєвропейський національний університет імені Лесі Українки
Кафедра менеджменту

ЗАТВЕРДЖУЮ

Проректор з науково-педагогічної і
навчальної роботи та рекрутації,
проф. Гаврилюк С. В. _____

Протокол № 2 від 17.10.2018 р.

ПРОГРАМА
вибіркової навчальної дисципліни
СИСТЕМА ПРИЙНЯТТЯ УПРАВЛІНСЬКИХ РІШЕНЬ
підготовки бакалавра

спеціальності 073 «Менеджмент»
освітньої програми (спеціалізації) «Менеджмент»

Програма навчальної дисципліни «Система прийняття управлінських рішень» підготовки бакалавра, галузі знань 07 «Управління та адміністрування», спеціальності 073 «Менеджмент», за освітньою програмою «Менеджмент».

Розробник: Тоцька О. Л. – доцент кафедри менеджменту, к. е. н., доцент

Рецензент: Стрішенець О. М. – завідувач кафедри аналітичної економіки та природокористування, д. е. н., професор

Програма навчальної дисципліни затверджена на засіданні кафедри менеджменту

протокол № 1 від 28.08.2018 р.

Завідувач кафедри: _____ (Черчик Л. М.)

Програма навчальної дисципліни схвалена науково-методичною комісією факультету економіки та управління

протокол № 2 від 03.10.2018 р.

Голова науково-методичної комісії факультету: _____ (Бегун С. І.)

Програма навчальної дисципліни схвалена науково-методичною радою Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Таблиця 1

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітня програма, освітній ступінь	Характеристика навчальної дисципліни
Денна форма навчання	07 «Управління та адміністрування» 073 «Менеджмент» «Менеджмент» Бакалавр	Вибіркова
Кількість годин/кредитів: 150/5		Рік навчання: 3
		Семестр: 5-ий
ІНДЗ: немає		Лекції: 36 год.
		Практичні: 36 год.
		Самостійна робота: 68 год.
		Консультації: 10 год.
	Форма контролю: залік	

Таблиця 2

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітня програма, освітній ступінь	Характеристика навчальної дисципліни
Заочна форма навчання	07 «Управління та адміністрування» 073 «Менеджмент» «Менеджмент» Бакалавр	Вибіркова
Кількість годин/кредитів: 150/5		Рік навчання: 3
		Семестр: 5-ий
ІНДЗ: немає		Лекції: 10 год.
		Практичні: 8 год.
		Самостійна робота: 114 год.
		Консультації: 18 год.
	Форма контролю: залік	

2. АНОТАЦІЯ КУРСУ:

Метою викладання навчальної дисципліни «Система прийняття управлінських рішень» є формування системи знань із розробки, прийняття та реалізації управлінських рішень, необхідних для практичної діяльності управлінців.

Основними завданнями вивчення дисципліни «Система прийняття управлінських рішень» є висвітлення загальних принципів розробки управлінських рішень; ознайомлення з методами прийняття й оцінки управлінських рішень, їх організацією та контролем.

Змістове наповнення дисципліни

Змістовий модуль 1. Загальні принципи розробки управлінських рішень

Тема 1. Процес управління й управлінські рішення

Теоретичні основи розробки, прийняття та реалізації рішень. Природа управлінських рішень. Класифікація та типологія рішень. Графічне зображення проблемної ситуації.

Тема 2. Технології та моделі процесу розробки управлінських рішень

Технологія розробки рішень. Моделювання процесу розробки рішень. Підходи в прийнятті рішень різними школами управління. Умови та фактори якості рішень.

Тема 3. Аналіз зовнішнього й внутрішнього середовища та їх вплив на реалізацію альтернатив

Стратегічні та тактичні рішення, їх особливості й взаємозв'язок. Вплив факторів зовнішнього середовища на прийняття управлінських рішень. Вплив факторів внутрішнього середовища на функціонування підприємства. Прогнозування стану зовнішнього середовища.

Тема 4. Евристичні методи розробки управлінських рішень

Методологія процесу розробки рішень. Організація розробки рішень.

Евристичні методи розробки та прийняття рішень. Організація та ефективність використання експертних оцінок.

Змістовий модуль 2. Методи прийняття управлінських рішень**Тема 5. Аналітичні методи обґрунтування управлінських рішень**

Системний аналіз в теорії прийняття рішень. Традиційні методи економічного аналізу. Математичні методи в економічному аналізі. Багатопланові аналітичні методи.

Тема 6. Розробка та вибір управлінських рішень в умовах невизначеності й ризику

Поняття умов невизначеності та ризику. Ризики та заходи з їх зменшення. Правила та критерії прийняття рішень в умовах невизначеності та ризику. Психологія поведінки в ситуаціях ризику та використання механізму інтуїції для розробки рішень.

Тема 7. Методи оцінки рішень

Ефективність рішень і потреба в їх оцінюванні. Економічна оцінка управлінських рішень. Показники оцінки рішень.

Тема 8. Організація та контроль виконання управлінських рішень, система відповідальності

Організація виконання прийнятих рішень. Значення, функції, види та методи контролю. Соціально-психологічні аспекти контролю. Управлінські рішення та відповідальність.

3. КОМПЕТЕНЦІЇ

До кінця навчання студенти будуть компетентними у таких питаннях:

- засвоєння нових знань про процес управління й управлінські рішення;
- засвоєння нових знань про технології та моделі процесу розробки управлінських рішень;
- засвоєння нових знань про аналіз зовнішнього й внутрішнього середовища та їх вплив на реалізацію альтернатив;
- засвоєння нових знань про евристичні методи розробки управлінських рішень;
- засвоєння нових знань про аналітичні методи обґрунтування управлінських рішень;
- засвоєння нових знань про розробку та вибір управлінських рішень в умовах невизначеності й ризику;
- засвоєння нових знань про методи оцінки рішень;
- засвоєння нових знань про організацію та контроль виконання управлінських рішень, систему відповідальності;
- здатність графічно зображати проблеми реальних підприємств (організацій) з використанням методу Ішікави;
- здатність застосувати американську технологію прийняття рішень для вирішення проблем реальних підприємств (організацій);
- здатність застосувати один із кількісних методів для прогнозування певного економічного показника;
- здатність проводити SWOT-аналіз реального підприємства (організації);
- здатність визначати для реального підприємства (організації) види ризиків, їхні рівні, типи, фактори, що на них впливають, а також ступені;
- здатність обчислювати показники фінансового стану та прибутковості реального підприємства (організації);
- здатність розробляти програму дій виконання певного управлінського рішення на підприємстві (в організації) із зазначенням у ній конкретних виконавців, термінів, ресурсів;
- здатність працювати автономно;
- здатність організувати роботу відповідно до вимог безпеки життєдіяльності й охорони праці.

4. ІНФОРМАЦІЙНИЙ ОБСЯГ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Таблиця 3

Інформаційний обсяг навчальної дисципліни (денна форма навчання)

Назви змістових модулів і тем	Усього	Лек.	Практ.	Сам. роб.	Конс.
Змістовий модуль 1. Загальні принципи розробки управлінських рішень					
Тема 1. Процес управління й управлінські рішення	17	4	4	1	8
Тема 2. Технології та моделі процесу розробки управлінських рішень	18	4	4	1	9
Тема 3. Аналіз зовнішнього й внутрішнього середовища та їх вплив на реалізацію альтернатив	17	4	4	1	8
Тема 4. Евристичні методи розробки управлінських рішень	23	6	6	2	9
Разом за модулем 1	75	18	18	5	34
Змістовий модуль 2. Методи прийняття управлінських рішень					
Тема 5. Аналітичні методи обґрунтування управлінських рішень	17	4	4	1	8
Тема 6. Розробка та вибір управлінських рішень в умовах невизначеності й ризику	18	4	4	1	9
Тема 7. Методи оцінки рішень	17	4	4	1	8
Тема 8. Організація та контроль виконання управлінських рішень, система відповідальності	23	6	6	2	9
Разом за модулем 2	75	18	18	5	34
Всього годин:	150	36	36	10	68

Таблиця 4

Інформаційний обсяг навчальної дисципліни (заочна форма навчання)

Назви змістових модулів і тем	Усього	Лек.	Практ.	Сам. роб.	Конс.
1	2	3	4	5	6
Змістовий модуль 1. Загальні принципи розробки управлінських рішень					
Тема 1. Процес управління й управлінські рішення	21	2	2	14	3
Тема 2. Технології та моделі процесу розробки управлінських рішень	21	2	2	14	3
Тема 3. Аналіз зовнішнього й внутрішнього середовища та їх вплив на реалізацію альтернатив	20	2	2	14	2
Тема 4. Евристичні методи розробки управлінських рішень	21	2	2	15	2
Разом за модулем 1	83	8	8	57	10
Змістовий модуль 2. Методи прийняття управлінських рішень					
Тема 5. Аналітичні методи обґрунтування управлінських рішень	18	2		14	2
Тема 6. Розробка та вибір управлінських рішень в умовах невизначеності й ризику	16			14	2

1	2	3	4	5	6
Тема 7. Методи оцінки рішень	16			14	2
Тема 8. Організація та контроль виконання управлінських рішень, система відповідальності	17			15	2
Разом за модулем 2	67	2		57	8
Всього годин:	150	10	8	114	18

5. ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОГО ОПРАЦЮВАННЯ

Самостійна робота передбачає виконання таких завдань:

1. Зобразити графічно проблеми двох реальних підприємств (організацій) з використанням методу Ішікави.
2. Скласти кросворд на 10 або більше слів до теми 1.
3. Застосувати американську технологію прийняття рішень для вирішення проблем двох реальних підприємств (організацій).
4. Скласти кросворд на 10 або більше слів до теми 2.
5. Підготувати коротку доповідь про один із методів прогнозування.
6. Застосувати один із кількісних методів для прогнозування певного економічного показника.
7. Скласти кросворд на 10 або більше слів до теми 3.
8. Підготувати коротку доповідь про один із евристичних методів розробки та прийняття рішень.
9. Скласти кросворд на 10 або більше слів до теми 4.
10. Підготувати коротку доповідь про один із багатопланових аналітичних методів.
11. Провести SWOT-аналіз реального підприємства (організації).
12. Скласти кросворд на 10 або більше слів до теми 5.
13. Визначити для реального підприємства (організації) види ризиків, їхні рівні, типи, фактори, що на них впливають, а також ступені.
14. Скласти кросворд на 10 або більше слів до теми 6.
15. Обчислити показники фінансового стану та прибутковості реального підприємства (організації).
16. Скласти кросворд на 10 або більше слів до теми 7.
17. Розробити програму дій виконання певного управлінського рішення на підприємстві (в організації), зазначивши в ній конкретних виконавців, терміни, ресурси.
18. Скласти кросворд на 10 або більше слів до теми 8.

7. РОЗПОДІЛ БАЛІВ ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

Дисципліна складається з двох змістових модулів та її вивчення не передбачає виконання ІНДЗ. Підсумкова оцінка за 100-бальною шкалою складається із сумарної кількості балів за:

- 1) поточне оцінювання з відповідних тем (максимум 40 балів);
- 2) модульні контрольні роботи (максимум 60 балів).

Таблиця 5

Поточний контроль (мах = 40 балів)								Модульний контроль (мах = 60 балів)		Загальна кількість балів
Модуль 1				Модуль 2				МКР 1	МКР 2	
Змістовий модуль 1				Змістовий модуль 2						
Т 1	Т 2	Т 3	Т 4	Т 5	Т 6	Т 7	Т 8	30	30	100
4	4	4	8	4	4	4	8			

Шкала оцінювання

Таблиця 6

Оцінка в балах за всі види навчальної діяльності	Оцінка
90 – 100	Зараховано
82 – 89	
75 – 81	
67 – 74	
60 – 66	
1 – 59	Не зараховано (з можливістю повторного складання)

8. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Василенко В. О. Теорія і практика розробки управлінських рішень: навч. посіб. Київ: ЦУЛ, 2003. 420 с.
2. Гевко І. Б. Методи прийняття управлінських рішень: підручник. Київ: Кондор, 2009. 188 с.
3. Дерлоу Дес. Ключові управлінські рішення. Технологія прийняття рішень. Київ: Наук. думка, 2001. 244 с. (ілюстр.). Усе про менеджмент.
4. Комп'ютерна підтримка прийняття рішень на різних рівнях державного управління: метод. рек. та зб. завдань. Київ: УАДУ, 1998. 54 с. (ілюстр.).
5. Садовська І. Б. Обліково-аналітичне забезпечення прийняття управлінських рішень: монографія. Луцьк: ВНУ ім. Лесі Українки, 2010. 228 с.
6. Таркуцяк А. О. Фінансовий аналіз та управлінські рішення (на прикладі роботи вищого навчального закладу): навч. посіб. Київ: Вид-во Європ. ун-ту, 2001. 204 с. (ілюстр.).